

Дело C-419/20

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

8 септември 2020 г.

Запитваща юрисдикция:

Finanzgericht Hamburg (Германия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

1 септември 2020 г.

Жалбоподател:

F. Reyher Nchfg. GmbH & Co. KG

Отвeтник:

Hauptzollamt Hamburg

[...]

Finanzgericht Hamburg

Определение

По дело със страни

F. REYHER Nchfg. GmbH & Co. KG

[...],

[...] гр. Хамбург

- жалбоподател -

[...]

с р е щ у

Hauptzollamt Hamburg (Главна митническа служба Хамбург)

[...] гр. Хамбург

- ОТВЕТНИК -

О Т Н О С Н О ЛИХВИ

на 1 септември 2020 г. [...] общата колегия на Finanzgericht Hamburg (Финансов съд Хамбург) за федералните провинции Хамбург, Долна Саксония и Шлезвиг-Холщайн, четвърти състав,

[...] [ориг. 2]

определи:

I. Спира производството по делото до произнасянето на Съда на Европейския съюз по отправеното преюдициално запитване.

II. Постава на Съда на Европейския съюз следния преюдициален въпрос за тълкуването на актове на институциите на Съюза:

Налице ли е нарушение на правото на Съюза като предпоставка за възникването на изведеното от Съда на Европейския съюз право на лихва, произтичащо от правото на Съюза, включително когато орган на държава членка определи мито в приложение на правото на Съюза, но съд на държавата членка по-късно установи, че не са изпълнени фактическите предпоставки за събиране на митото?

[...] [ориг. 3]

Фактическа обстановка:

- 1 Страните спорят по въпроса дължи ли се лихва върху сумата на незаконосъобразно определените антидъмпингови мита, възстановени съгласно влязло в сила решение на Finanzgericht Hamburg (Финансов съд Хамбург).
- 2 През 2010 г. и 2011 г. жалбоподателят внася скрепителни елементи от установено в Индонезия дъщерно предприятие на голям китайски производител на скрепителни елементи. Съгласно Регламент (ЕО) № 91/2009¹ вносът на някои скрепителни елементи от желязо или стомана с произход от Китайската народна република се облага с антидъмпингово мито. Като се позовава на разследвания от Европейската служба за борба с измамите (OLAF), ответната митническа служба приема, че произходът на внесените от жалбоподателя скрепителни елементи е Китайската народна република, поради което с няколко митнически акта от 2013 г. за

¹ Регламент (ЕО) № 91/2009 на Съвета от 26 януари 2009 година за налагане на окончателно антидъмпингово мито върху вноса на някои скрепителни елементи от желязо или стомана с произход от Китайската народна република (ОВ L 29, 2009 г., стр. 1).

последващо събиране на антидъмпингови мита тази служба определя на жалбоподателя съответни митнически задължения, които той впоследствие заплаща.

- 3 С решение от 3 април 2019 г. [...] Finanzgericht Hamburg (Финансов съд Хамбург) уважава жалбата на жалбоподателя и отменя определените му антидъмпингови мита по съображението, че ответната митническа служба, която носи тежестта на доказване, не е доказала, че внесените скрепителни елементи са с произход от Китайската народна република; решението от 3 април 2019 г. е влязло в сила.
- 4 През май 2019 г. ответната митническа служба възстановява на жалбоподателя платените от него антидъмпингови мита, но отхвърля искането му за лихва върху сумата на събраните антидъмпингови мита за периода от плащането на тази сума до възстановяването ѝ.
- 5 След безуспешно обжалване по административен ред, на 10 февруари 2020 г. жалбоподателят подава жалба по съдебен ред. Той счита, че има предявеното вземане за лихва **[ориг. 4]** съгласно практиката на Съда на Европейския съюз (Съд на ЕС, решение от 18 януари 2017 г., Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19). Жалбоподателят изтъква, че Съдът е постановил, че когато вносни мита — каквито били и антидъмпинговите мита — са събрани в нарушение на правото на Съюза, платилите въпросните мита лица имат не само право да им бъдат върнати събраните суми, но и право да им се заплатят лихви върху тях, считано от момента на плащането на съответните мита. Това произтичащо от правото на Съюза право на лихва съществувало не само когато Съдът на Европейския съюз е обявил за невалиден антидъмпинговия регламент, въз основа на който е пристъпено към последващото събиране на митата. Когато незаконосъобразното определяне на митата се установи при съдебна проверка по отношение на индивидуален митнически акт, както в настоящия случай, това също било хипотеза на събиране на вносни мита в нарушение на правото на Съюза и съответно възниквало задължение за плащане на лихва върху тези суми. От значение за задължението за плащане на лихва в крайна сметка било единствено обстоятелството, че заинтересованото лице незаконосъобразно е било задължено да плати мита.
- 6 Ответната митническа служба възразява срещу жалбата преди всичко с довода, че съгласно практиката на Съда на Европейския съюз задължение за плащане на лихва е налице само ако митата трябва да бъдат върнати въз основа на антидъмпингов регламент, който Съдът е обявил за невалиден или е отменил. В случая не било така. Ясната разпоредба на член 116, параграф 6 от МКС изключвала прилагането на националните правила за лихвите, като например тези за съдебните лихви по член 236 от АО. **[ориг. 5]**

Мотиви:

- 7 [...]
- 8 Настоящият състав спира производството [...] и на основание член 267, втора алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) отправя до Съда на Европейския съюз изложения в диспозитива преюдициален въпрос, тъй като има съмнения относно правната преценка на разглеждания случай.

I. Правна уредба

- 9 Релевантни за решаването на спора са следните разпоредби:

1. Национални разпоредби

- 10 Abgabenordnung (Данъчен кодекс, наричан по-нататък „АО“) в редакцията му, обнародвана на 1 октомври 2002 г. (Bundesgesetzblatt I, стр. 3866):

Член 1. Приложно поле

(1) Този закон се прилага за всички данъци, включително всички вземания на лицата във връзка с данъчното облагане, които се уреждат от федералното право или от правото на Европейския съюз, доколкото са администрирани от финансовите органи на федерацията или на провинциите. Този закон се прилага само доколкото правото на Европейския съюз не налага друго.

[...]

(3) Разпоредбите на този закон се прилагат съответно към акцесорните данъчни плащания, доколкото правото на Европейския съюз не налага друго [...].

Член 3. Данъци и акцесорни данъчни плащания

(1) Данъците са плащания, които не представляват възнаграждение за определена услуга, а се налагат от публичноправните власти, с цел събиране на приходи, в тежест на всички лица, за които са налице определените със закон условия за възникване на данъчното задължение; целта за събиране на приходи може да е само второстепенна.

[...]

(3) Вносните и износните мита по член 5, точки 20 и 21 от Митническия кодекс на Съюза са данъци по смисъла на този закон [...]. [ориг. 6]

(4) Акцесорни данъчни плащания са [...] лихвите по членове 233—237, [...], лихвите върху вносните и износните мита по член 5, точки 20 и 21 от Митническият кодекс на Съюза [...].

Член 37. Вземания, произтичащи от данъчното правоотношение

(1) Вземания, произтичащи от данъчното правоотношение, са вземанията за данъци, вземанията на лицата във връзка с данъчното облагане, вземанията за обезщетения, вземанията за акцесорни данъчни плащания, вземанията за подлежащи на възстановяване суми по параграф 2 и вземанията за подлежащи на възстановяване суми съгласно специални данъчни закони.

(2) В случай че сумата на данък, на данъчно вземане на лицата, на обезщетение или на акцесорно данъчно плащане е платена или върната без правно основание, платилото лице има право да иска възстановяване на съответната сума от получателя [...].

Член 233. Общо правило

Вземанията, произтичащи от данъчното правоотношение (член 37), се олихвяват само когато законът предвижда това [...].

Член 236. Съдебни лихви върху подлежащи на възстановяване суми

(1) Ако е влязло в сила съдебно решение или въз основа на такова решение се отмени определен данък или се установи вземане на данъчнозадължено лице във връзка с данъчното облагане, подлежащата на възстановяване или изплащане сума се олихвява, считано от деня на започването на съдебния процес до деня на плащането, извън случаите по параграф 3. [...]

2. Разпоредби на правото на Съюза

- 11 а) **Митнически кодекс** (МК): Регламент (ЕИО) № 2913/92 на Съвета от 12 октомври 1992 година относно създаване на Митнически кодекс на Общността (ОВ L 302, 1992 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 2, том 5, стр. 58, с последващите изменения):

Член 241

Възстановяването от митническите органи на размери на вносни или износни сборове, както и на нормативно определени лихви или лихви за забава, събрани при плащането на сборовете, не е основание за изплащане на лихви от тези органи. Въпреки това, лихва се изплаща само когато:

- решение, удовлетворяващо молба за възстановяване, не бъде изпълнено в срок от три месеца, считано от приемането на това решение,

- националните разпоредби предвиждат това.

[...]

- 12 **б) Митнически кодекс на Съюза (МКС):** Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 9 октомври 2013 година за създаване на Митнически кодекс на Съюза (ОВ L 269, 2013 г., стр. 1, с последващите изменения): [ориг. 7]

Член 116

1. Съгласно условията, предвидени в настоящия раздел, размерът на вносните или износните мита, се възстановява или опрощава на което и да е от следните основания:

[...]

а) надвзети суми на вносните или износните мита;

[...]

б. Възстановяването не е основание за изплащане на лихви от съответните митнически органи.

[...]

II. Релевантност на преюдициалния въпрос за решаването на спора

- 13 Според решаващия състав в правото на Съюза не се откриват причини за съмнение в това, че жалбоподателят може да иска най-малкото съдебни лихви на основание на националната разпоредба на член 236, параграф 1, първо изречение от АО. Въз основа на влязлото в сила решение на този състав от 3 април 2019 г. [...] през май 2019 г. ответната митническа служба възстановява на жалбоподателя платеното от него антидъмпингово мито; в случая по настоящия спор са изпълнени условията по член 236, параграф 1, първо изречение от АО. Освен това решаващият състав не вижда основания за съмнение в това, че член 116, параграф 6 от МКС, който за разлика от предходната разпоредба на член 241, първа алинея, второ изречение от МК предвижда, че в случаите на възстановяване съответните митнически органи не изплащат лихви, не изключва приложимостта на член 236, параграф 1, първо изречение от АО.

- 14 Съгласно постоянната практика на Съда процесуалните норми по правило са приложими към всички висящи спорове от момента на влизането им в сила, за разлика от материалноправните норми, които обикновено се тълкуват като по принцип неприложими към заварени при влизането им в сила положения (вж. Съд на ЕС, решение от 23 февруари 2006 г., Molenbergnatie, С-201/04, EU:C:2006:136, т. 1 от диспозитива). Изключение от това е

възможно само ако например от текста, целта или систематичното място на съответната материална норма на правото на Съюза ясно следва, че тя трябва да има именно такова обратно действие (вж. Съд на ЕС, решение от 19 март 2009 г., Mitsui Co. Deutschland, C-256/07, EU:C:2009:167, т. 32). Член 116, параграф 6 от МКС е материалноправна норма, която наистина съдържа и някои процесуални правила (например срокове), но те не са от значение за настоящия случай [ориг. 8], тъй като страните спорят единствено по въпроса дали член 116, параграф 6, първа алинея от МКС изключва предявеното от жалбоподателя право на лихва. Тъй като нито текстът на член 116 от МКС, нито съображенията на Регламент (ЕС) № 952/2013 сочат, че — за разлика от разпоредбата на член 288, параграф 2 във връзка с параграф 1 от МКС — член 116, параграф 6, първа алинея от МКС трябва да има такова обратно действие, то материалноправната норма на член 116, параграф 6, първа алинея от МКС следва да се прилага само за митническите задължения, възникнали след 1 май 2016 г. [...] Всъщност за митническите задължения, възникнали, както в случая, преди влизането в сила на МКС, и по-точно през 2013 г., приложими остават материалноправните норми на Митническият кодекс, а следователно и член 241, първа алинея, второ изречение, второ тире от МК, който предвижда, че лихва се изплаща само когато националните разпоредби предвиждат това.

- 15 Правото на Съюза обаче не дава ясен отговор дали жалбоподателят може да иска лихва и за периода от момента на плащането на незаконосъобразно определеното от ответната митническа служба антидъмпингово мито. Подобно вземане за лихва не е налице съгласно националното право. Уважаването на подадената от жалбоподателя жалба всъщност зависи от това дали искането му за лихва може да намери основание в изведеното от Съда право на лихва, произтичащо от правото на Съюза. Решаващият състав обаче се съмнява дали предпоставките за възникването на правото на лихва, което Съдът извежда от принципа на ефективност на правото на Съюза, са налице и в случай като разглеждания, при който орган на държава членка е определил мито в приложение на правото на Съюза, тъй като е бил убеден, че са изпълнени предвидените от правото (на Съюза) предпоставки за събирането на това мито, но съд на държавата членка по-късно е установил, че не е доказано наличието на фактическите предпоставки за събирането на митото и поради това то е събрано в нарушение на правото на Съюза. [ориг. 9]

III. Правни съображения на настоящия състав

- 16 Последно в решение от 18 януари 2017 г., Wortmann (C-365/15, EU:C:2017:19, диспозитив), Съдът постановява, че когато са събрали мита в нарушение на правото на Съюза, за държавите членки е налице задължение, произтичащо от правото на Съюза, да заплатят на правните субекти, които имат право на възстановяване, съответните лихви, считано от момента, в

който възстановените мита са платени от тези правни субекти. Това решение на Съда е част от поредица от негови актове, в които той извежда от правото на Съюза задължение за държавите членки не само да връщат на правните субекти данъците, митата и таксите, събрани в нарушение на правото на Съюза, но и да им възстановяват загубите, причинени от невъзможността да използват съответните парични суми (вж. Съд на ЕС, решения от 27 септември 2012 г., *Zuckerfabrik Jülich*, C-113/10, C-147/10 и C-234/10, EU:C:2012:591, т. 65 и от 18 април 2013 г., *Irimie*, C-565/11, EU:C:2013:250, т. 28). Общото за тези решения на Съда е, че Съдът е констатирал, че националната правна уредба или правната уредба на Съюза, представляваща правното основание за данъчното или митническото задължение, е приета в нарушение на правото на Съюза, и я е обявил за невалидна или я е отменил; във всички случаи възстановяването на данъка или митото е било следствие от допусната нормотворческа грешка.

- 17 В решение от 27 септември 2012 г., *Zuckerfabrik Jülich* (C-113/10, C-147/10 и C-234/10, EU:C:2012:591), Съдът обявява за невалиден Регламент № 1193/2009², който е бил правното основание за събирането на налози върху производството на захар, тъй като установява, че този регламент е приет в нарушение на правото на Съюза; наред с това Съдът постановява, че правните субекти, които имат право да им бъдат върнати платени без основание суми, представляващи определени с невалиден регламент налози върху производството в сектора на захарта, имат също така право на лихви върху тези суми (т. 3 от диспозитива). **[ориг. 10]**
- 18 След като по друго дело установява, че въведената от съответната държава членка такса за замърсяване е събирана в нарушение на член 110 ДФЕС (решение от 7 април 2011 г., *Tatu*, C-402/09, EU:C:2011:219), в решение от 18 април 2013 г., *Irimie* (C-565/11, EU:C:2013:250), като се позовава на решение от 27 септември 2012 г., *Zuckerfabrik Jülich* (C-113/10, C-147/10 и C-234/10, EU:C:2012:591), Съдът отново постановява, че правото на Съюза налага на държавите членки задължението да върнат с лихвите сумите, събрани като данъци в нарушение на правото на Съюза (т. 22), при което лихви по принцип се дължат за периода между датата на недължимото плащане на въпросната такса и датата на нейното възстановяване (т. 28).
- 19 Най-новото решение на Съда по въпроса — решение от 18 януари 2017 г., *Wortmann* (C-365/15, EU:C:2017:19), е постановено, след като в предходно свое решение Съдът отменя Регламент № 1472/2006 за налагане на окончателно антидъмпингово мито за някои стоки с произход от Китайската народна република (решение от 2 февруари 2012 г., *Brosmann Footwear*, C-249/10 P, EU:C:2012:53). Съответно в решение *Wortmann* Съдът приема, както вече беше посочено, че когато вносни мита са събрани в нарушение на правото на Съюза, за държавите членки е налице произтичащо от правото на

² Регламент (ЕО) № 1193/2009 от 3 ноември 2009 г. (ОВ L 321, 2009 г., стр. 1 и поправка в ОВ L 347, 2009 г., стр. 32).

Съюза задължение да заплатят лихви върху възстановените вносни мита, считано от момента, в който тези мита са били платени от съответните субекти (диспозитив).

- 20 Практиката на Съда, съгласно която държавите членки са длъжни да възстановяват с лихви събраните в нарушение на правото на Съюза мита, данъци и такси, вероятно се основава на водещата идея, че когато Съдът отмени или обяви за невалидни правни актове на Съюза или на държавите членки поради нарушение на правото на Съюза, по принцип последиците от тези актове не би следвало да се запазват (по аргумент за противното от член 264, втора алинея ДФЕС). От това съображение следва изводът, че правните субекти имат право да им бъдат върнати не само недължимо събраните мита, данъци или такси, но и сумите, изплатени на тази държава или удържани от нея в пряка връзка с тези мита, данъци или такси, включително загубите, причинени от невъзможността да бъдат използвани съответните парични суми (вж. [ориг. 11] Съд на ЕС, решение от 27 септември 2012 г., Zuckerfabrik Jülich, C-113/10, C-147/10 и C-234/10, EU:C:2012:591, т. 65; в този смисъл вж. още Съд на ЕС, решение от 12 декември 2006 г., Test Claimants in the FII Group Litigation, C-446/04, EU:C:2006:774, т. 205). Това е така, защото само по този начин би се възстановило положението, което е щяло да съществува, ако не беше издаден актът за изпълнение на впоследствие отменения или обявен за невалиден регламент на Съюза, съответно за прилагането на несъвместимия с правото на Съюза данъчен закон на държава членка (в това отношение вж. и заключението на генералния адвокат Sanchez-Bordona по дело Wortmann, C-365/15, EU:C:2016:663, т. 66).
- 21 Възможно е случаят в главното производство да се разглежда като доста различен от описаните по-горе. Наистина, подчертаването от Съда съображение за компенсирането на имуществените вреди, причинени на лицето поради невъзможността да използва определени парични суми (вж. Съд на ЕС, решения от 27 септември 2012 г., Zuckerfabrik Jülich, C-113/10, C-147/10 и C-234/10, EU:C:2012:591, т. 65 и от 18 април 2013 г., Irimie, C-565/11, EU:C:2013:250, т. 21), би могло да важи и когато лицето е обложено незаконосъобразно, тъй като не са били налице предвидените от правото (на Съюза) предпоставки за облагането. За митническия длъжник едва ли има значение дали е платил митото въз основа на приет в нарушение на правото на Съюза регламент или закон, или пък, както в случая, въз основа на акт на митническите органи, който сам по себе си е в противоречие с правото (на Съюза), защото е издаден при неправилно прилагане на правото. И в двата случая лицето не може да използва събраната парична сума, която щеше да може свободно да ползва, ако митническите органи бяха приложили правилно правото на Съюза. Според настоящия състав обаче би могло да има разлика между случаите, при които правната уредба, представлявала правното основание за определянето на митото, е отменена или обявена за невалидна от Съда, и случаите, при които правото на възстановяване е възникнало за правния субект вследствие на

обстоятелството, че поради неправилна преценка на обстоятелствата в конкретния случай органът на държавата членка неправилно е приложил приложимото и валидно действащо право на Съюза. Във втория случай може би става въпрос само за коригирането **[ориг. 12]** на индивидуален административен акт, което по същество се урежда от правото на съответната държава членка, а когато Съдът отмени или обяви за невалиден регламент или закон, въпросът вече е да се възстанови пълната ефективност на правото на Съюза.

22 В противовес на това, в решение от 19 юли 2012 г., *Littlewoods Retail* и др. (C-591/10, EU:C:2012:478), което се отнася до случай, при който данъчнозадължено лице е надвнесло данък върху добавената стойност, изискан от съответната държава членка в нарушение на законодателството на Съюза относно данъка върху добавената стойност, Съдът отново приема, че държавите членки са длъжни да върнат с лихвите сумите, събрани като данъци в нарушение на правото на Съюза (т. 26). В главното производство по дело *Littlewoods Retail* и др. нарушението на правото на Съюза не е следвало от разпоредба на националното право или на правото на Съюза, която след това Съдът да е обявил за неприложима или да е отменил. Нарушението на правото на Съюза се е състояло в това, че погрешно е била определена твърде висока данъчна основа (вж. заключението на генералния адвокат Trstenjak от 12 януари 2012 г. по дело *Littlewoods Retail* и др., C-591/10, EU:C:2012:9, т. 6), като това нарушение не е било установено от Съда, а е било констатирано от административните органи и съответно съдилищата на държавата членка. Освен това в решение *Wortmann* Съдът подчертава, че „запитващата юрисдикция следва да провери“ дали митата са били събрани в нарушение на правото на Съюза (вж. решение от 18 януари 2017 г., *Wortmann*, C-365/15, EU:C:2017:19, т. 39). Тази формулировка също би могла да сочи, че нарушение на правото на Съюза като предпоставка за възникването на изведеното от Съда право на лихва, произтичащо от правото на Съюза, е налице включително когато орган на държавата членка е определил мито в противоречие с валидно действащи разпоредби на правото на Съюза и това нарушение на правото на Съюза е установено от националния съд.

23 Предвид тези съмнения относно тълкуването на приложимото право на Съюза настоящият съдебен състав отправя до Съда на Европейския съюз **[ориг. 13]** изложения в диспозитива преюдициален въпрос.

[...]